

75. Budapest, XII. Városküti út
Kö

A Budapesti Történeti Múzeum a beépítésre szánt, összesen nyolc darab telek (9573/3–10 hrsz.) szondázó régészeti feltárását 2000. november 6. és december 15. között végezte el.

A szondázás során megállapítottuk, hogy a területen a 60-as években nagyarányú területrendezést hajtottak végre, melynek során az akkor még egy teleknek számító területen teraszokat alakítottak ki. A telek egy részén kitermelték az esetleges történeti érdekességű rétegeket. A pusztítás mértékét megállapítani ma már lehetetlen. Az így nyert földet a telek É-i lejtőjén halmozták fel. A feltöltésből másodlagos helyzetben középkori cserép csővezeték-töredékeket gyűjtöttünk. A feltöltött részeken 2,5–3 m mélységben megtaláltuk az eredeti humuszfelszínt, alatta az érintetlen sárga agyagos, köves altalajt. A szondázás eredményei alapján a terület teljes régészeti feltárása nem volt indokolt.

Fentiek alapján kimondható, hogy a terület további védelme régészeti szempontból nem indokolt.

GYURICZA ANNA

76. Budapest, XXII. Nagytétény, Campona
B, Ró, Kö, Ú

2000. június 26-tól kezdve 12 héten át folytattuk a kutatást: az erőd keleti főkapuja, a porta principalis sinistra körzetében két helyszínen dolgoztunk. A keleti kapu északi tornyához kapcsolódó területen feltártuk a kemence előterében levő helyiséget, aminek földpadlóját 3,4 m átmérőjű teknő alakú felület alkotja. A padlót hamu és faszénmaradvány töltötte ki 10–15 cm vastagságban. A kemence alatti rétegekben egy további, beomlott boltozatú kemencét tártunk fel az előzőtől D-re, aminek betöltésében 5. századra keltezhető csontfésű töredékét találtuk. A kemence előterének keményre taposott padlójáról leszedve a berétegződött hamus faszénréteget, összeégett római pénzérmét találtunk. Mindkét kemence a toronyhoz közvetlenül kapcsolódó helyiségben volt. A kemencék padlószintjéről egy kb. 2 kg súlyú vasbucát is találtunk. A számos szürke besimított kerámia, a Frigeridus dux bélyeges tegulatöredék a Valentinianus kori erődítési, megújítási munkák emléke, másrészt a felhagyott erőd római uralom utáni hasznosításának nyoma.

Folytattuk a keleti kapu É-i átjárójába beépített újkori pince déli oldalán megmaradt felület feltárását is. Még viszonylag épségben megőrződött rétegsort kaphattunk a kapu északi átjárójának sztratigráfiájáról. A tanúfalban, a kapu hossz tengelyében megtaláltuk a kétosztatú kapu egy tömbből faragott középpillérjét. Felületén több kisebb kváderkő lenyomatát sikerült azonosítanunk a megmaradt vakolatban. A feltárások során elértük a via principalis lapos kővel kirakott útfelületét, ami a kapuzat kereszt tengelyében megszűnt. Itt alakították ki az 1. védőárkot átívelő hídszerkezet kapuzaton belüli, Ny-i hídfőjét. Az 1. árok a keleti kapu előtt lemélyül, és egy-

ben kiszélesedik. Az árok betöltése három, jól megkülönböztethető réteget mutatott: egy 15–16. századi anyaggal keletkezett épülettörmelékes földbetöltést; alatta 40–60 cm barna, laza szerkezetű szerves anyagú betöltést, amiből gazdag 13–14. századi festett kerámia került elő; s végül egy vastag agyagos épülettörmelékes betöltődést, amiben már csak római anyagot találtunk. A félhold formájú hídpillér patkó alakúvá történő átalakítása és meghosszabbítása a tornyokig az 1. árok teljes betöltése után történhetett. Nagyobb felületen sikerült feltárnunk az átjáró mögötti padlórétegeket és az azon levő, későbbi hasznosítást bizonyító falmaradványokat.

A keleti kapu D-i tornya mögötti felületen feltártuk a római korban elbontott és elplanírozott földsánc még megmaradt sárga löszös rézsúmaradványát. A kétrétegű rézsú alatt feltártunk egy földpadlójú helyiséget, aminek padlójáról egy bronz pikkelyekkel szegélyezett bőr vértzet maradványait dokumentálhattuk. A helyiség keleti zárófalának megmaradt alsó kősorát egyenesen a földpadlóra rakták alapozás nélkül.

Tovább folytattuk a via principalis két rétegének feltárását is. A köves, épülettörmelékes alsó útrétegen további lókoponyákat és csontvázdarabokat tártunk fel.

Régészeti kutatásunk dr. Göncz Árpádnak, a Magyar Köztársaság Elnökének védnöksége mellett a Budafok-Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzata, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, a Magyar Nemzeti Múzeum, a VAX XXII. Rt., a Magyar Hírlap, a Betérő sekrestyészhez Étterem és a Rotburger sörfőzde támogatásával valósulhatott meg.

Az ásatáson részt vett: Korbuly Ildikó és Koós István asszisztens, Beszédes József és Mráv Zsolt régész, Vasáros Zsolt építész, Kardos László, Lóki Dániel, Kovács Erika és Vindus Melinda ásatási technikus, Fuchs György, György László, Hajdú Ádám, Harsányi Eszter, Kalász Nándor, Kiss Csaba, Peter Kubin, Vera Lastovicková, Lebegyev Judit, Nagy Levente, Papp Tímea, Pásztókai Szőke Judit, Sátyay Emese, Szabó Ádám, Tézer Zita egyetemi hallgatók, Telcs Gábor videós.

KOCSIS LÁSZLÓ

77. Bugac
(Bács-Kiskun megye) Á

2000. novemberében terepbejárást végeztünk Bugac falu körzetében. Ennek eredményeképpen Alsómonostor településtől délre középkori település és templom helyét sikerült lokalizálnunk. A helyszínen gyűjtött leletanyag az Árpád korból való. A templom helyét egy kisebb kiemelkedésen habarcsos mészkőtörmelék jelzi.

A lelőhely valószínűleg azonosítható a Szabó Kálmán által kutatott „alsómonostori templomrom környéki lakóhellyel”, melyről Árpád kori leletanyagot közölt.⁸ Az

8 SZABÓ K.: Az alföldi magyar nép művelődéstörténeti emlékei. Bp., 1938. 21–22.